



Øje
på
arbejdsmiljøet

Danske virksomheders brug af APV – 2008

Øje på arbejdsmiljøet, April 2008

Udgivet af
Landsorganisationen i Danmark
Islands Brygge 32D
Postboks 340
2300 København S
E-mail: lo@lo.dk
Tlf.: 3524 6000
Fax: 3524 6300
Web: www.lo.dk

LO-varenummer: 4413

isbn-nr.: 978-87-7735-888-3
isbn-online: 978-87-7735-889-0

Forord

Arbejdspladsvurderingen er sammen med sikkerhedsorganisationen tænkt som et af de væsentligste redskaber i virksomhedernes forebyggende arbejdsmiljøarbejde. Siden begyndelsen af 1990'erne har det været lovpligtigt for alle virksomheder med medarbejdere at gennemføre skriftlig APV.

Da den borgerlige regering trådte til var den stor modstander af APV-kravet, særligt i forhold til de små virksomheder med færre end 10 ansatte. APV-arbejdet blev kaldt bureaukratisk og tidskrævende, men den holdning er imidlertid på retur. Tilbage i 2003 gennemførte Gallup en undersøgelse for LO, som dokumenterede, at de danske virksomheder overvejende fandt det uproblematisk at udarbejde en APV, og at tidsforbruget var til at overse. Regeringens syn på APV-arbejdet har da også ændret sig, og beskæftigelsesministeren har indset, ”...*hvor vigtigt det er, at man laver en APV*” (Newspag 27.02.08).

EU finder ligeledes arbejdet med APV'en særdeles vigtig, og Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur har valgt APV-arbejdet som gennemgående arbejdsmiljøtema for 2008/2009. Her bliver der sat fokus på at afmystificere processen, og samtidig skabe opmærksomhed på de mange fordele som et godt APV-arbejde kan medføre.

LO mener, at APV er et godt værktøj til at sætte forebyggelse af skader og nedslidning på dagsordenen, og et vigtigt redskab til at udvikle arbejdet og skabe en værdifuld dialog om arbejdsmiljøet. Samtidig ser vi også et behov for mere viden på området og videreudvikle brugen af APV'en, hvis det skal forblive et relevant redskab og nå sit fulde potentiale. Det er bl.a. på denne baggrund, at LO har fået foretaget en gentagelse af Gallup-undersøgelsen fra 2003, som nu foreligger i form af denne rapport.

Vores nye undersøgelse peger bl.a. på følgende:

- 63 pct. af virksomhederne har udarbejdet APV.
- Omtrent halvdelen af de virksomheder, der har lavet en APV, mener, at udarbejdelsen i høj eller nogen grad har tilført arbejdspladsen ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet og generelt medvirker til at forbedre arbejdsmiljøet.
- Ressourceforbruget der indgår i arbejdet med APV stiger med arbejdspladsens størrelse, men forbruget er forholdsvis beskedent for flertallet af virksomhederne, og omtrent halvdelen bruger mindre end 1 arbejdsdag.
- Det er navnlig det psykiske arbejdsmiljø, som har vist sig at være svært for arbejdspladserne at indarbejde i APV'en.

På denne baggrund mener LO, at næste skridt må være at undersøge, hvordan brugen af APV'en kan forbedres og udvikles, så der bl.a. bliver flere arbejdspladser, der anvender APV'en og det psykiske arbejdsmiljø generelt bliver bedre indarbejdet.

Indtil da – rigtig god læselyst!

Ejnar K. Holst
LO-sekretær

Undersøgelse af APV

Skriftlige arbejdspladsvurderinger

Udført for Landsorganisationen i Danmark

Interviewperiode:

21/1 - 20/2-08

Rapportering:

Februar/marts 2008

 <p>DS CERTIFICERET</p> <p>KVALITETSSTYRINGSSYSTEM DS/EN ISO 9001</p> <p>ISO 20252:2006</p>	 <p>ESOMAR WORLD RESEARCH MEMBER</p>	<p>Medlem af fmd CMC</p>
--	---	-------------------------------------

Vi har hermed fornøjelsen at præsentere resultaterne for projektet.

Præsentationen af resultaterne er opdelt i følgende punkter:

1. INDLEDNING	4
1.1 BAGGRUND OG FORMÅL	4
1.2 METODISK RESUMÉ	4
1.3 RAPPORTENS OPBYGNING	4
2. RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER	5
3. UNDERSØGELSENS RESULTATER	6
3.1 VIRKSOMHEDERNES ARBEJDE MED APV	6
3.2 VÆRDIEN AF APV	12
3.3 RESSOURCEFORBRUG VED UDARBEJDELSE AF APV	18
3.4 INDARBEJDNING AF SÆRLIGE RUTINER I APV	19
4. METODE	22
4.1 OM UNDERSØGELSEN	22
4.2 POPULATION OG VEJNING	22
4.3 KILDEMATERIALE	22
4.4 KONTAKTFORSØG	22
4.5 INTERVIEWARBEJDET	22
4.6 VALIDITET OG REPRÆSENTATIVITET	22
4.7 STIKPRØVEUSIKKERHED	23
4.8 BEHANDLING AF SPØRGSMÅL I RAPPORTEN	24
BILAG 1 SPØRGESKEMA	25

Konsulenter:

Jens Daugaard

Camilla Kann Fjeldsøe

Rapporten må ikke offentliggøres eller videregives helt eller delvis uden forudgående skriftlig tilladelse fra TNS Gallup. Er en sådan tilladelse givet af TNS Gallup, skal en eventuel offentliggørelse altid være forsynet med kildeangivelsen: "Kilde: TNS Gallup A/S"

1. INDLEDNING

1.1 Baggrund og formål

I 2003 gennemførte Gallup en undersøgelse om arbejdspladsvurderinger (APV) for LO blandt danske virksomheder. LO har ønsket at få foretaget en gentagelse af undersøgelsen fra 2003.

Det er lovpligtigt, at alle virksomheder med ansatte skal udarbejde en skriftlig APV, men undersøgelsen sætter fokus på, hvor mange virksomheder, der rent faktisk udarbejder en APV. Ligeledes sætter den fokus på, hvad udbyttet af at arbejde med en APV er blandt virksomhederne, hvor mange ressourcer virksomhederne bruger på dette arbejde, og hvordan virksomhederne griber arbejdet med APV an.

I denne rapport gengives de overordnede resultater fra denne undersøgelse. Dertil kommer et omfattende tabelmateriale, som kan belyse brugen af APV yderligere.

Gallup har været ansvarlig for gennemførelsen af projektet, herunder for den endelige udformning af spørgeskemaet, gennemførelse af selve undersøgelsen og rapportering. Projektleder er senior konsulent Jens Daugaard, cand.scient.pol.

1.2 Metodisk resumé

Undersøgelsen er baseret på 2000 interviews med danske virksomheder, herunder 1254 virksomheder, der har udarbejdet en APV. Det var til hensigt at spørge et ligeligt antal ledelsesrepræsentanter og medarbejderrepræsentanter i undersøgelsen, og på trods af en mindre overvægt af ledelsesrepræsentanter, så er vurderingerne fra disse to parter vejet ligeligt meget i undersøgelsen.

Undersøgelsen er gennemført blandt danske virksomheder, som får gennemført APV og virksomheder, som ikke gør. Interviewene er gennemført som telefoninterview (CATI).

Spørgeskemaet er af omtrent samme omfang som i 2003, med udskiftning af enkelte spørgsmål. Hvor det har været muligt er resultaterne sammenlignet med undersøgelsen fra 2003.

1.3 Rapportens opbygning

I det følgende kapitel, kapitel 2, sammenfattes undersøgelsens hovedresultater. Kapitel 3 sætter fokus på undersøgelsens resultater, og i kapitel 4 gives en nærmere metodebeskrivelse.

2. RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

63 procent af de adspurgte virksomheder har udarbejdet en skriftlig arbejdspladsvurdering (APV). Særligt de større virksomheder har udarbejdet en APV, ligesom der er store forskelle på tværs af brancher. Eksempelvis har 9 ud af 10 offentlige virksomheder udarbejdet en APV.

Undersøgelsen viser, at der er en overvejende positiv holdning til værdien af at lave en skriftlig arbejdspladsvurdering. Omtrent halvdelen af de virksomheder, der har lavet en skriftlig arbejdspladsvurdering, vurderer, at udarbejdelsen af APV'en i høj eller nogen grad har tilført virksomheden ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet, at den har gjort det lettere at identificere og håndtere arbejdsmiljøproblemer, og generelt medvirket til at forbedre arbejdsmiljøet. Navnlig de større virksomheder, samt virksomheder indenfor det offentlige, anerkender værdien af den skriftlige APV. Yderligere ser medarbejderrepræsentanter mere positivt på værdien af APV'en, end hvad der er gældende for lederrepræsentanter.

En lang række arbejdsmiljøproblemer bliver behandlet i arbejdspladsvurderingerne, men overordnet set er de hyppigste indeklima og det psykiske arbejdsmiljø. Branche for branche, og afhængig af virksomhedens størrelse, varierer det dog meget, hvilke arbejdsmiljøproblemer, der tages op. Det psykiske arbejdsmiljø er det arbejdsmiljøtema, som virksomhederne i størst udstrækning finder vanskeligt at indarbejde i den skriftlige APV. Generelt oplever virksomheder dog ikke problemer i forbindelse med udarbejdelsen af den skriftlige arbejdspladsvurdering.

Langt de fleste virksomheder, der har udarbejdet en APV, arbejder systematisk med udarbejdelsen af APV'en. Således gør næsten 8 ud af 10 virksomheder brug af checklister og/eller vejledninger – brugen varierer imidlertid på tværs af brancher. Hver tredje virksomhed har anvendt APV-vejledningerne udarbejdet af Branchemiljørådet.

Få virksomheder har indarbejdet særlige rutiner for instruktion og oplæring af udenlandsk arbejdskraft og af unge medarbejdere. Dette bunder til dels i, at få virksomheder har ansat udenlandsk arbejdskraft, og knap halvdelen af de adspurgte virksomheder har ansat unge medarbejdere mellem 18 og 24 år.

Ressourceforbruget, der går til at udarbejde den skriftlige arbejdspladsvurdering, er forholdsvis beskeden for flertallet af de adspurgte virksomheder. Omtrent halvdelen af de virksomheder, der har lavet en skriftlig arbejdspladsvurdering, har brugt mindre end 1 arbejdsdag på at udarbejde den. Ressourceforbruget stiger imidlertid desto større virksomhederne er. Også branchetilhørsforhold spiller en rolle.

3. UNDERSØGELSENS RESULTATER

Som udgangspunkt for undersøgelsen, blev respondenterne spurgt til, om virksomheden har udarbejdet en skriftlig arbejdspladsvurdering. 63 procent af virksomhederne har udarbejdet en skriftlig APV, svarende til 1254 virksomheder.

Der er en klar tendens til, at virksomhederne i højere grad har udarbejdet en skriftlig APV jo flere medarbejdere, der er ansat. Således har 57 procent af de virksomheder med 1-9 ansatte udarbejdet en skriftlig APV, mens dette er gældende for 96 procent af de virksomheder, der har 50 ansatte eller flere.

Yderligere påviser nærmere analyse, at der er store forskelle mellem de enkelte brancher. Således er det navnlig offentlige virksomheder (90 %), der har udarbejdet en APV, mens dette er gældende for under halvdelen af de virksomheder, der arbejder indenfor landbrug mm. (45 %), finanssektoren (49 %)¹, IT service mm. (49 %) samt organisationer mm. (48 %).

Følgende resultater er baseret på de 1254 virksomheder, der har udarbejdet en skriftlig APV.

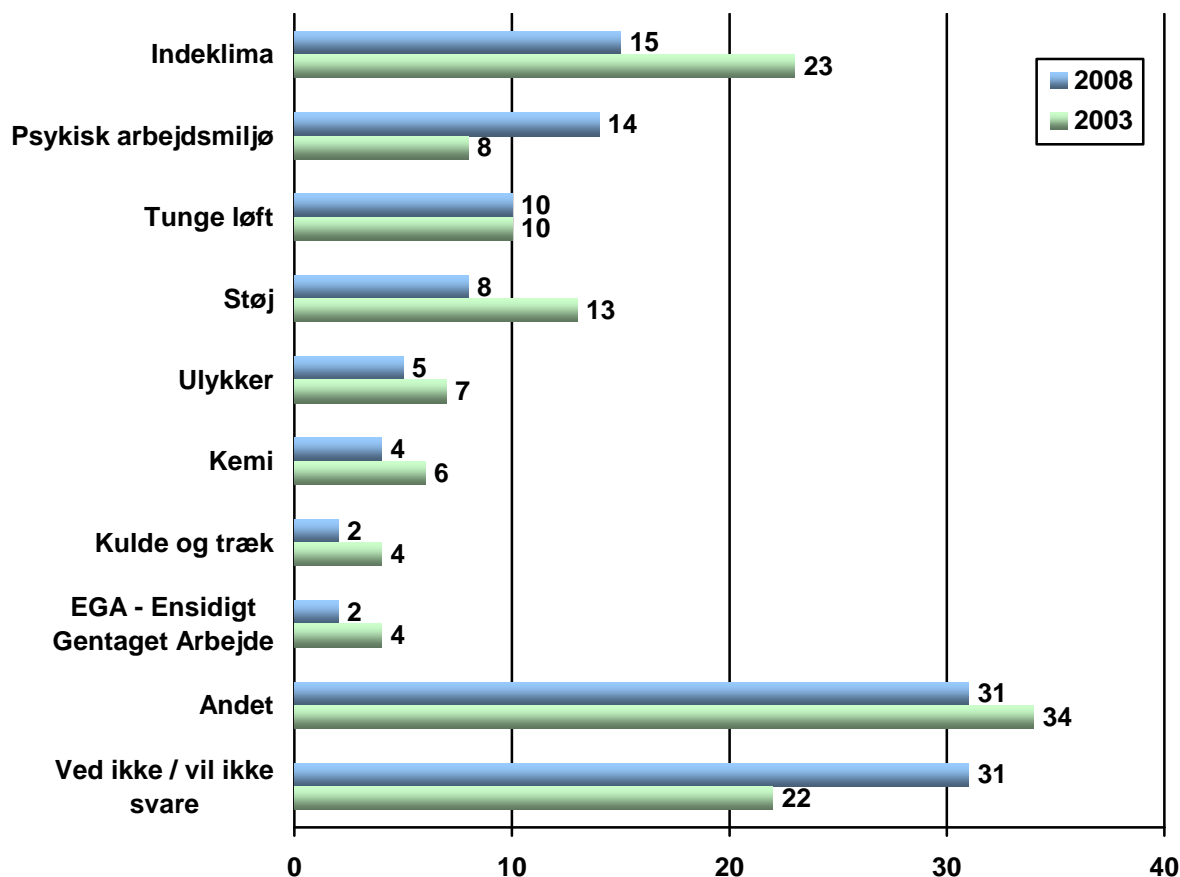
3.1 Virksomhedernes arbejde med APV

Det er frit for virksomhederne, hvilke områder der skal inkluderes i den skriftlige arbejdspladsvurdering. Det eneste krav, der er til indholdet i den skriftlige arbejdspladsvurdering, er, at de arbejdsmiljøproblemer, som virksomheden har, skal indgå, og at der skal udarbejdes en handlingsplan for, hvordan man skal løse arbejdsmiljøproblemerne.

Følgende arbejdsmiljøproblemer indgår i de skriftlige APV'er:

¹ Nærmere analyse på branche inkluderer ikke virksomheder indenfor finanssektoren, idet den andel af virksomhederne, der har udarbejdet en skriftlig APV, svarer til 20 virksomheder.

Figur 1: Hvilke arbejdsmiljøproblemer har I valgt at gøre noget særligt ved i jeres skriftlige APV? Sæt maksimalt to krydser



Undersøgelsen viser, at det typisk er indeklimaet og det psykiske arbejdsmiljø, som bliver behandlet i de skriftlige APV'er. Således har 14-15 procent af virksomhederne behandlet indeklimaet og det psykiske arbejdsmiljø i deres skriftlige APV.

I forhold til undersøgelsen fra 2003, behandler færre virksomheder i 2008 indeklimaet i deres APV, mens flere behandler det psykiske arbejdsmiljø. Således behandlede knap en fjerdedel (23 %) af alle APV'er indeklimaet i 2003, mens blot 8 procent behandlede det psykiske arbejdsmiljø. Også støj bliver i mindre udstrækning behandlet i 2008 med et fald fra 13 procent til 8 procent.

Undersøgelsen påviser, at der er store forskelle mellem virksomhedernes størrelse, og hvilke arbejdsmiljøproblemer der behandles. Eksempelvis behandles indeklimaet, det psykiske arbejdsmiljø og støj i højere grad, jo flere ansatte virksomhederne har.

Undersøgelsen viser også, at der er forskelle mellem de enkelte brancher. Eksempelvis er psykisk arbejdsmiljø, det arbejdsmiljøtema der bliver gjort mest ud af sammen med indeklimaet for offentlige virksomheder. Tunge løft er et problem i bygge- anlægsbranchen samt i service- og transportvirksomheder, ligesom ulykker særligt behandles i bygge- anlægsbranchen, og støj særligt behandles i fremstillingsvirksomheder..

4 ud af 10 virksomheder (513) mener, at nogle arbejdsmiljøtemaer er vanskeligere end andre at inddrage i den skriftlige APV, mens 5 ud af 10 virksomheder (643) ikke mener, dette er tilfældet.

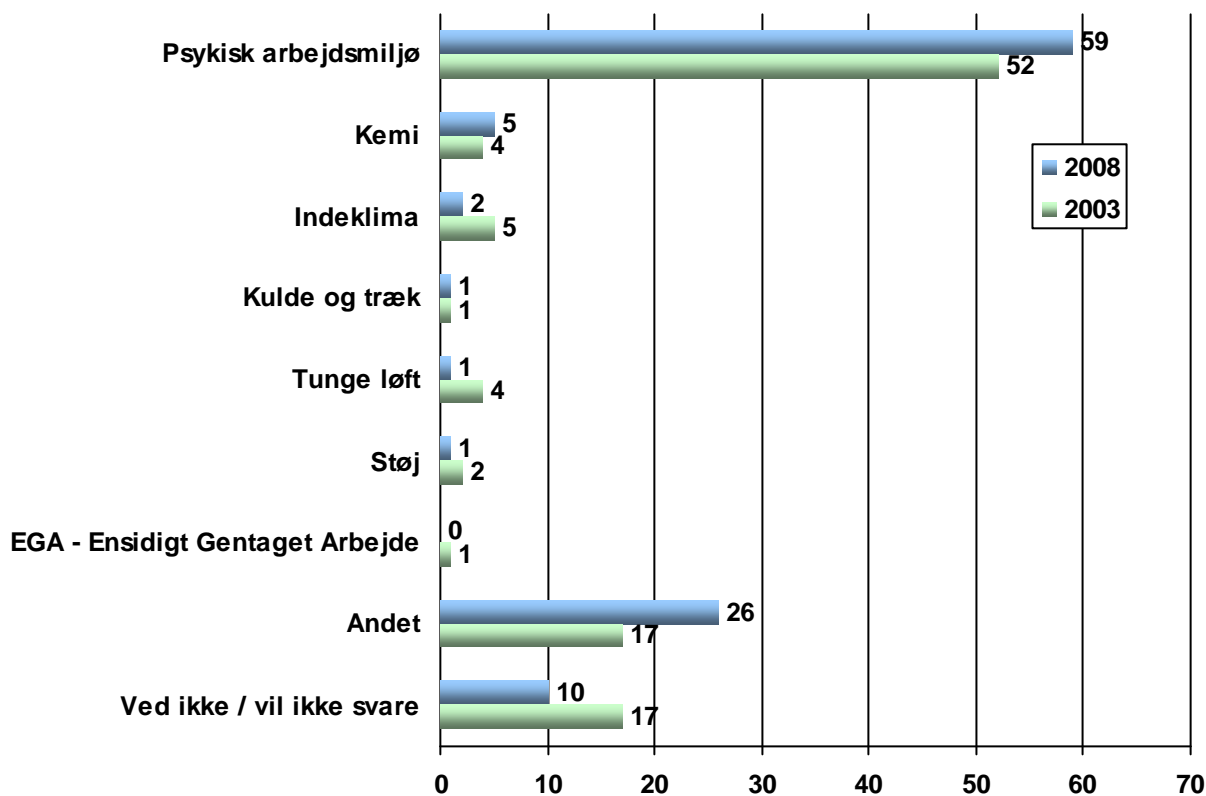
Virksomhederne oplever i højere grad, at visse arbejdsmiljøtemaer er sværere at indarbejde end andre, desto større de er. Således finder 35 procent af virksomhederne med 1-9 ansatte det vanskeligere at indarbejde visse arbejdsmiljøtemaer, mens dette gælder for hele 67 procent af virksomhederne med 50 ansatte eller flere.

Offentlige virksomheder hører til i den branche, hvor flest finder visse arbejdsmiljøtemaer vanskeligere at indarbejde med en andel på 56 procent, mens eksempelvis færre end hver femte (18 %) i service og transport branchen, finder dette er tilfældet.

Det er navnlig det psykiske arbejdsmiljø, som har vist sig svært at indarbejde i den skriftlige APV:

Figur 2: Hvilke arbejdsmiljøtemaer er vanskeligere at indarbejde i den skriftlige APV?

Sæt gerne flere krydser



Det er tydeligt, at der eksisterer et behov for at vejlede virksomhederne omkring indarbejdelsen af arbejdsmiljøproblemer, der knytter sig til det psykiske arbejdsmiljø, i den skriftlige APV. Hele 6 ud af 10 virksomheder vurderer, at det psykiske arbejdsmiljø er sværere at indarbejde i den skriftlige APV. Samme tendens sås i 2003, hvor 5 ud af 10 virksomheder vurderede dette.

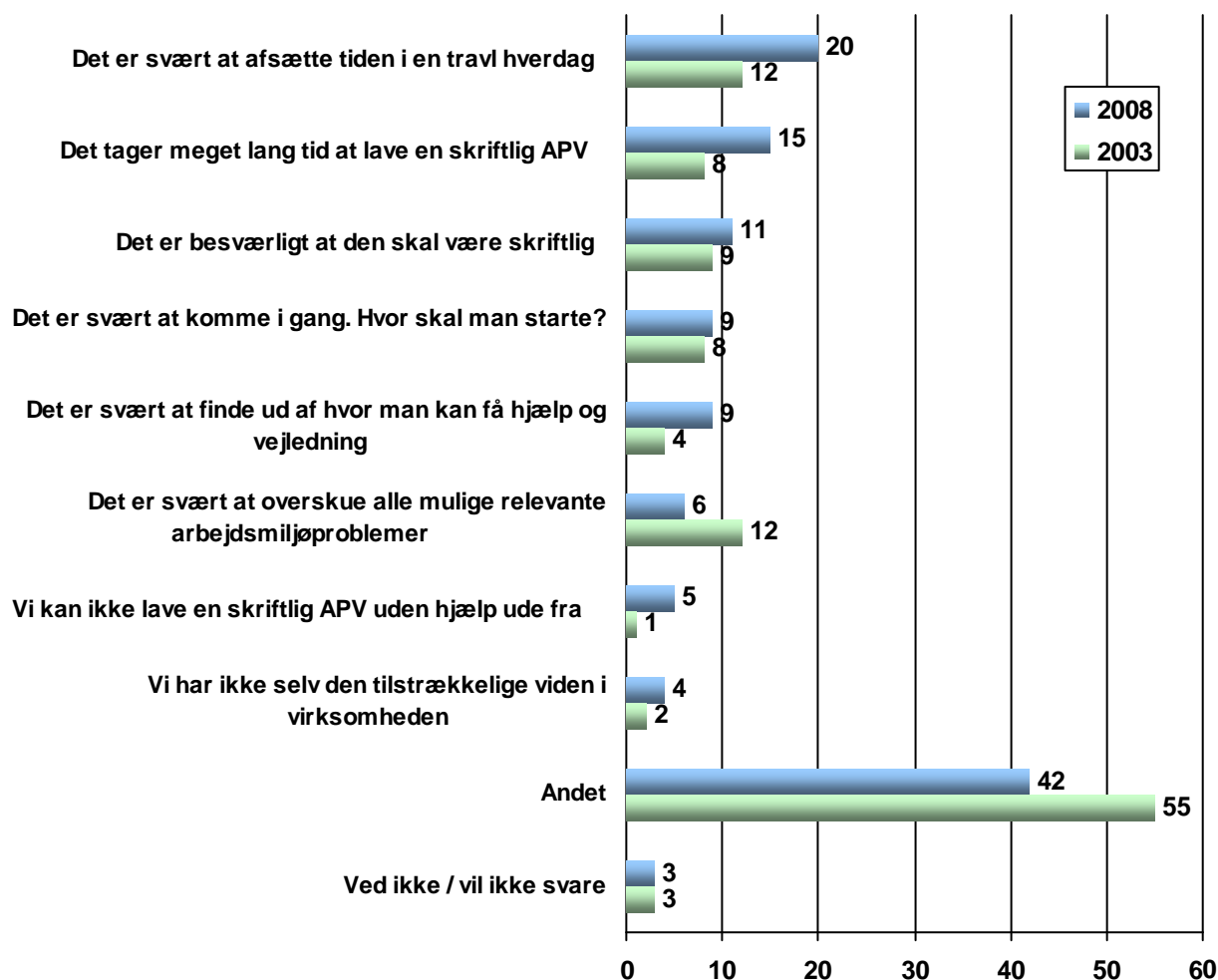
Generelt oplever virksomhederne dog ikke problemer i forbindelse med udarbejdelsen af den skriftlige APV. Således har knap 3 ud af 4 virksomheder (934), der har udarbejdet en APV, ikke oplevet problemer i arbejdet med udarbejdelsen af arbejdspladsvurderingen.

Landbrugsvirksomheder samt bygge- og anlægsvirksomheder adskiller sig imidlertid fra de øvrige ved, at blot halvdelen, henholdsvis 50 % og 54 %, slet ikke har oplevet problemer i forbindelse med udarbejdelsen af den skriftlige APV.

De resterende 24 procent (304) af virksomhederne, der har oplevet problemer med APV'en, giver udtryk for følgende:

Figur 3: Hvilke problemer har i oplevet i forbindelse med udarbejdelsen af den skriftlige APV?

Sæt gerne flere krydser

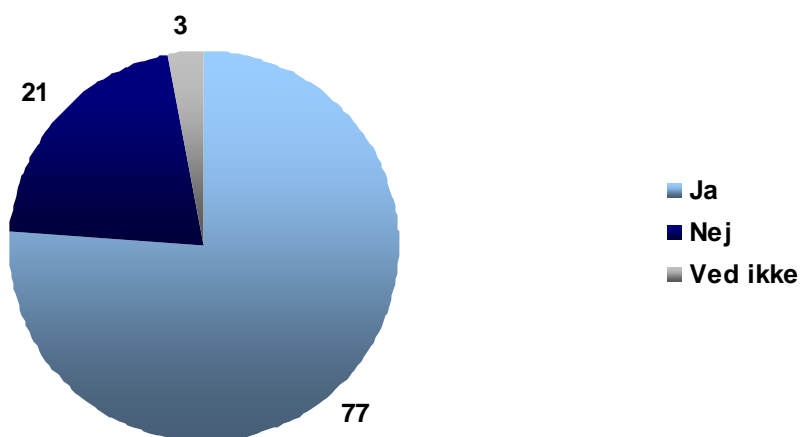


Som det fremgår af figuren ovenfor, er der en række forskellige grunde til, at virksomhederne oplever problemer med udarbejdelsen af APV'en. På baggrund af dette, kan man ikke pege på ét område, som virksomheder oplever som særlig problematisk. Samme tendens sås ved undersøgelsen i 2003.

Der stilles en række checklister og vejledninger til rådighed til brug af virksomhederne i udarbejdelsen af den skriftlige APV – bl.a. har Arbejdstilsynet udarbejdet en række APV-checklister, som er opdelt på brancher for at gøre checklisterne umiddelbart anvendelige. Herunder indgår også spørgsmål om det psykiske arbejdsmiljø.

Undersøgelsen viser, at virksomhederne i vid udstrækning benytter sig af sådanne hjælpere i udarbejdelsen af de skriftlige arbejdspladsvurderinger:

Figur 4: Har I gjort brug af checklister eller vejledninger i udarbejdelsen af den skriftlige APV?

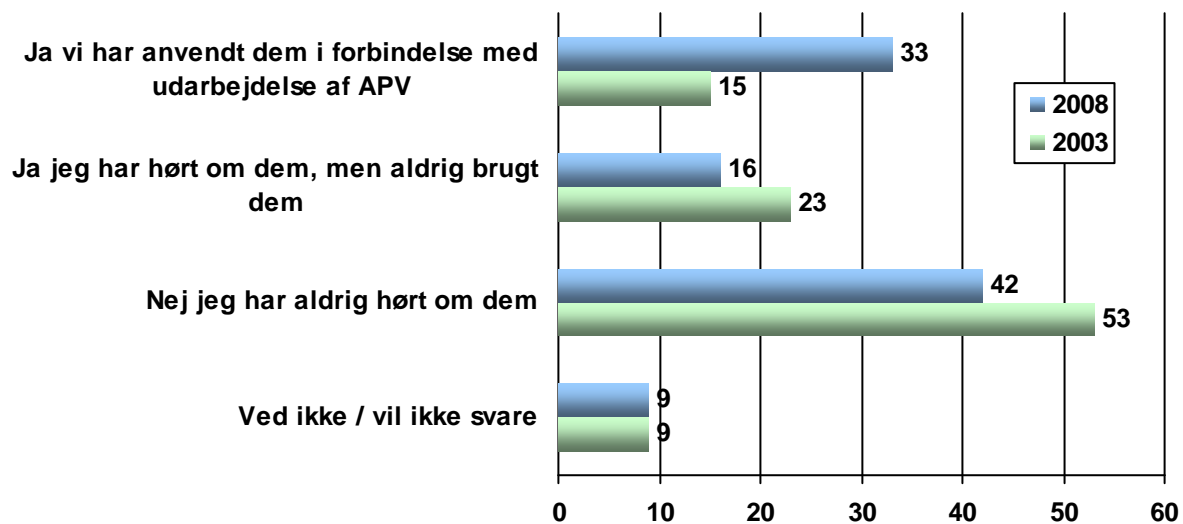


Næsten 8 ud af 10 virksomheder benytter sig af checklister og eller vejledninger i deres arbejde med den skriftlige arbejdspladsvurdering. Det samme var gældende i 2003.

I service og transportbranchen gør langt færre (51 %) dog brug af checklister, mens samtlige af de adspurgte virksomheder (der har udarbejdet en APV), der arbejder med fast ejendom, udlejning af biler og maskiner, modsat benytter sig af checklister. Også langt flere virksomheder (89 %), der arbejder indenfor landbrug, jagt, fiskeri og råstof, gør brug af checklister

Branchearbejdsmiljørådene har udarbejdet nogle APV-vejledninger til støtte for danske virksomheder. I undersøgelsen blev der specifik spurgt til, hvorvidt virksomhederne kendte til disse vejledninger:

Figur 5: 6. Kender du og har du anvendt APV-vejledningerne udarbejdet af Branchearbejdsmiljørådene (BAR)?



Ca. en tredjedel af de adspurgte virksomheder, der har udarbejdet en skriftlig arbejdspladsvurdering, har ifølge undersøgelsen benyttet sig af APV-vejledningerne udarbejdet af BAR.

Sammenlignet med undersøgelsen fra 2003, er der sket en markant ændring i besvarelsen af spørgsmålet. Mens 49 procent af de adspurgte virksomheder enten har anvendt eller kender til vejledningerne, var dette gældende for 38 procent i 2003. Omvendt svarer 42 procent i 2008, at de aldrig har hørt om BAR's APV-vejledninger. 53 procent svarede dette i 2003.

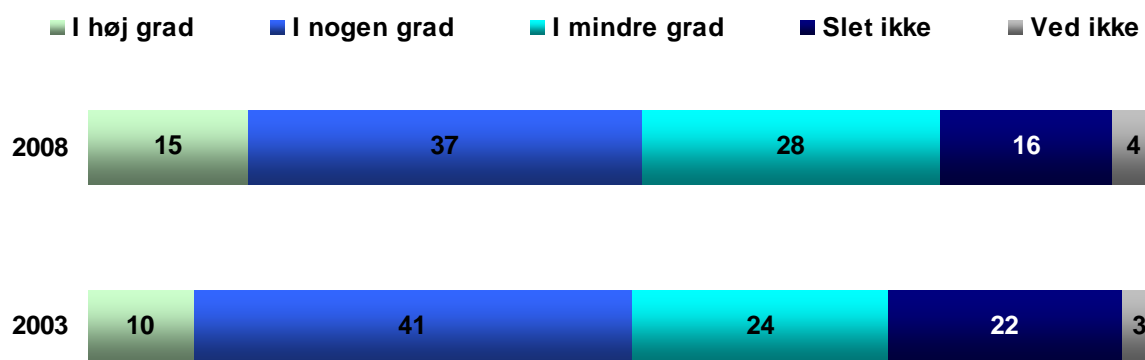
Undersøgelsen viser, at brugen af BAR's APV-vejledninger i visse brancher – bygge og anlægsvirksomhed (40 %) samt organisationer og foreninger (54 %) – er slået mere igennem.

3.2 Værdien af APV

I undersøgelsen er både ledelses- og medarbejderrepræsentanter blevet spurgt om deres vurdering af værdien af de skriftlige arbejdspladsvurderinger. Vurderingerne fra disse parter er vægtet ligeligt i undersøgelsen. I det følgende afsnit refereres de overordnede vurderinger, og hvor der er markante forskelle i vurderingerne mellem de to parter, trækkes de frem.

Ses der på, hvorvidt udarbejdelsen af den skriftlige APV har givet ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet, viser der sig følgende billede:

Figur 6: I hvor høj grad har udarbejdelsen af den skriftlige APV givet virksomheden ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet?



Det er kun de færreste af de adspurgte virksomheder (15 %), der vurderer, at udarbejdelsen af den skriftlige APV i høj grad har givet virksomheden ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet. Et flertal af virksomhederne (52 %), mener dog, den skriftlige APV i høj eller nogen grad har givet virksomheden ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet.

I forhold til 2003, svarer 5 procentpoint flere dog i 2008, at APV'en i høj grad har tilført virksomheden ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet. Ligeledes svarer 6 procentpoint færre i 2008, at slet ikke har fået tilført ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet.

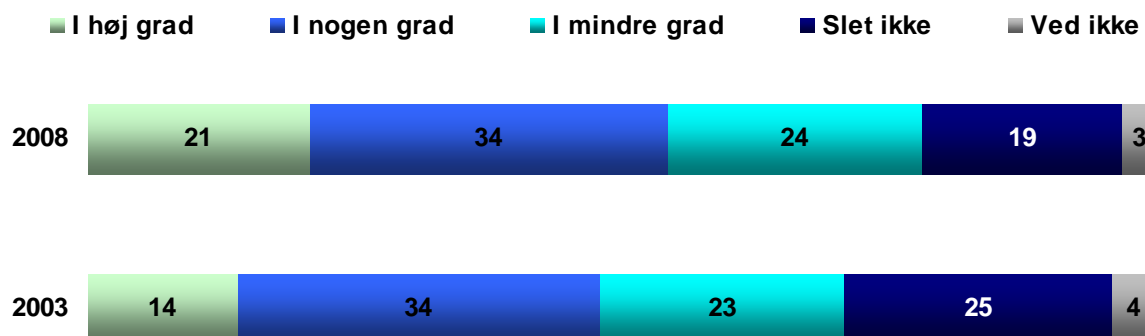
De mest positive virksomheder, er de offentlige virksomheder, hvor hele 7 ud af 10 i høj eller nogen grad vurderer, at udarbejdelsen af den skriftlige APV har givet virksomheden ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet. Dette kan hænge sammen med, at de offentlige virksomheder arbejder indgående med den skriftlige APV, og således har en bred forståelse af, hvad APV'en skal indeholde, herunder også det psykiske arbejdsmiljø.

Yderligere viser undersøgelsen, at virksomhederne i højere grad vurderer, at udarbejdelsen af den skriftlige APV har givet virksomheden ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet, jo flere ansatte der er. Igen kan dette hænge sammen med, at de store virksomheder i højere grad arbejder indgående med den skriftlige APV, og således har en bred forståelse af, hvad APV'en skal indeholde.

Lidt flere end halvdelen af medarbejderrepræsentanterne (54 %) vurderer, at den skriftlige APV i høj eller nogen grad har givet virksomheden ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet, mens lidt færre end halvdelen af ledelsesrepræsentanterne (48 %) vurderer dette.

Ser man på vurderingen af, hvorvidt udarbejdelsen af den skriftlige APV har gjort det lettere at identificere arbejdsmiljøproblemer, så viser der sig følgende billede:

Figur 7: I hvor høj grad har udarbejdelsen den skriftlige APV gjort det lettere at identificere arbejdsmiljøproblemer?



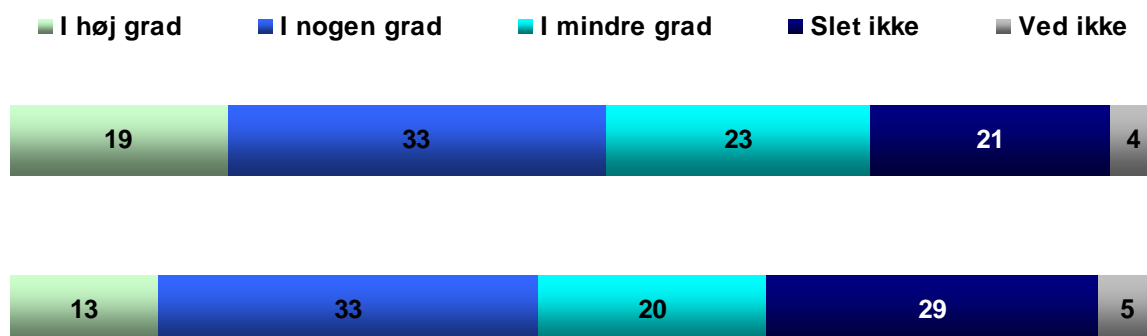
Svarmønstret er nogenlunde det som ved foregående spørgsmål: en mindre andel (21 %) mener, at udarbejdelsen af den skriftlige APV har gjort det lettere at identificere arbejdsmiljøproblemer. Samtidig mener den største andel (34 %), at den skriftlige APV i nogen grad har gjort det nemmere at identificere arbejdsmiljøproblemerne. Alt i alt er det lidt flere end halvdelen, som mener, at den skriftlige APV i et vist omfang har været gavnlig på dette område.

I forhold til 2003, svarer 7 procentpoint flere i 2008, at APV'en i høj grad har gjort det lettere at identificere arbejdsmiljøproblemer. Omvendt svarer 6 procentpoint færre, at APV'en slet ikke har gjort dette lettere at identificere arbejdsmiljøproblemer.

Nærmere analyse på virksomhedsstørrelse, branche og repræsentant viser samme tendens som ved foregående spørgsmål. Således vurderer offentlige virksomheder, jo større de er, i højere grad, at den skriftlige APV har gjort det lettere, at identificere arbejdsmiljøproblemer. Ligesom medarbejderrepræsentanter (60 %) i højere grad end ledelsesrepræsentanter (48 %) vurderer, at den skriftlige APV har gjort det lettere at identificere arbejdsmiljøproblemer.

Det samme svarmønster gør sig gældende, når man ser på vurderingen af, hvorvidt den skriftlige APV har gjort det lettere at håndtere arbejdsmiljøproblemerne.

Figur 8: I hvor høj grad har udarbejdelsen af den skriftlige APV gjort det lettere at håndtere arbejdsmiljøproblemer?



Knap hver femte respondent mener, at udarbejdelsen af den skriftlige APV i høj grad har gjort det lettere at håndtere arbejdsmiljøproblemer, mens hver tredje mener, at den i nogen grad har gjort det lettere.

I forhold til 2003, svarer 6 procentpoint flere i 2008, at APV'en i høj grad har gjort dette lettere at identificere arbejdsmiljøproblemer. Omvendt svarer 8 procentpoint færre, at APV'en slet ikke har gjort dette lettere at identificere arbejdsmiljøproblemer.

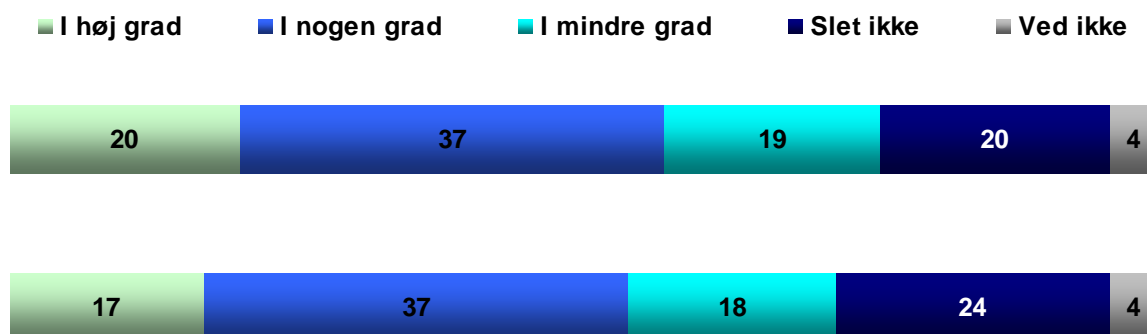
Nærmere analyse på virksomhedsstørrelse viser fortsat, at virksomhederne jo større de er, i større udstrækning er positive, og vurderer således, at den skriftlige APV har gjort det lettere at håndtere arbejdsmiljøproblemer.

På tværs af brancher, er det navnlig fremstillingsvirksomheder (67 %), virksomheder der arbejder med fast ejendom og udlejning af biler og maskiner (67 %), samt virksomheder indenfor det offentlige (63 %), der vurderer, at APV'en har gjort det lettere, at håndtere arbejdsmiljøproblemer.

Medarbejderrepræsentanter (57 %) vurderer i større udtrækning end ledelsesrepræsentanter (45 %), at den skriftlige APV har gjort det lettere, at håndtere arbejdsmiljøproblemer.

Opsummerende kan vi se på den generelle vurdering af, hvorvidt udarbejdelsen af den skriftlige APV i det hele taget har medvirket til at forbedre arbejdsmiljøet:

Figur 9: I hvor høj grad har udarbejdelsen af den skriftlige APV medvirket til at forbedre arbejdsmiljøet?



Det er det samme generelle svarmønster, der gør sig gældende ved dette spørgsmål: en mindre gruppe (20 %) er meget positive overfor APV og mener, at udarbejdelsen af den skriftlige APV i høj grad har medvirket til forbedre arbejdsmiljøet. Derudover mener den største gruppe (37 %), at den skriftlige APV i nogen grad har gjort det nemmere at identificere arbejdsmiljøproblemerne. Således mener et flertal, at den skriftlige APV i et vist omfang har medvirket til at forbedre arbejdsmiljøet.

Svarandelene er konstante i forhold til 2003, dog med en stigning på 3 procentpoint blandt de der svarer, at udarbejdelsen af den skriftlige APV i høj grad har medvirket til at forbedre arbejdsmiljøet, mens der er sket et fald på 4 procentpoint i andelen, der mener, udarbejdelsen af den skriftlige APV slet ikke har medvirket til at forbedre arbejdsmiljøet.

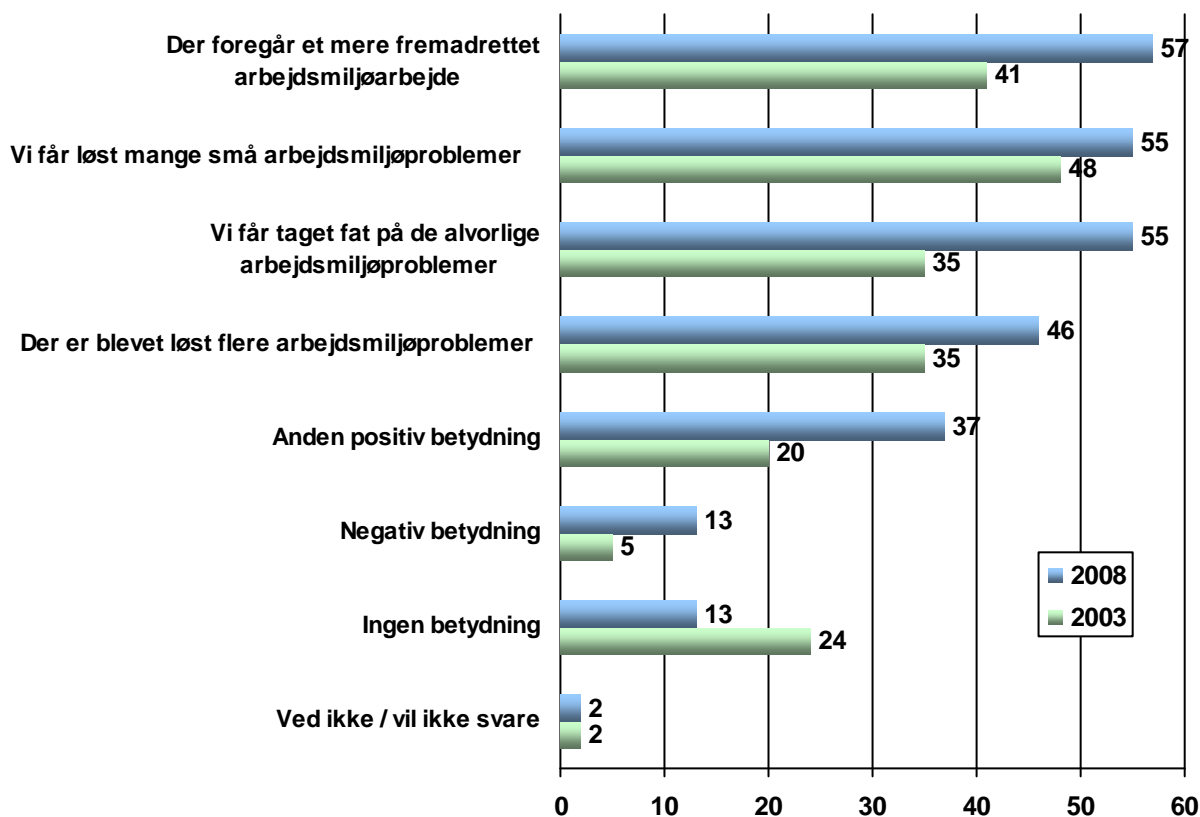
Alt i alt vurderer virksomhederne, jo større de er, i større udstrækning, at den skriftlige APV har medvirket til at forbedre arbejdsmiljøet.

Set i forhold til branche, er det navnlig fremstillingsvirksomheder (65 %), organisationer og fagforeninger (67 %) samt virksomhederne indenfor det offentlige (70 %), der finder, at den skriftlige APV har hjulpet til at forbedre arbejdsmiljøet.

Medarbejderrepræsentanter (63 %) vurderer i større udtrækning end ledelsesrepræsentanter (50 %), at den skriftlige APV har medvirket til at forbedre arbejdsmiljøet.

Ser man på hvilke fordele, det har haft for virksomhederne at udarbejde en skriftlig APV, får vi følgende billede:

Figur 10: Hvilken betydning for arbejdsmiljøet, mener du, at udarbejdelsen af den skriftlige APV har haft? Sæt gerne flere krydser



Det fremgår af figuren, at det positive ved at udarbejde en skriftlig APV navnlig er, at der foregår et mere fremadrettet arbejdsmiljøarbejde, at virksomheden får løst mange små arbejdsmiljøproblemer, samt at virksomheden får taget fat på de alvorlige arbejdsmiljøproblemer.

Det bemærkes i forhold til 2003, at der er sket en stigning på 8 procentpoint i andelen, der mener, at APV'en har en negativ betydning for arbejdsmiljøet.

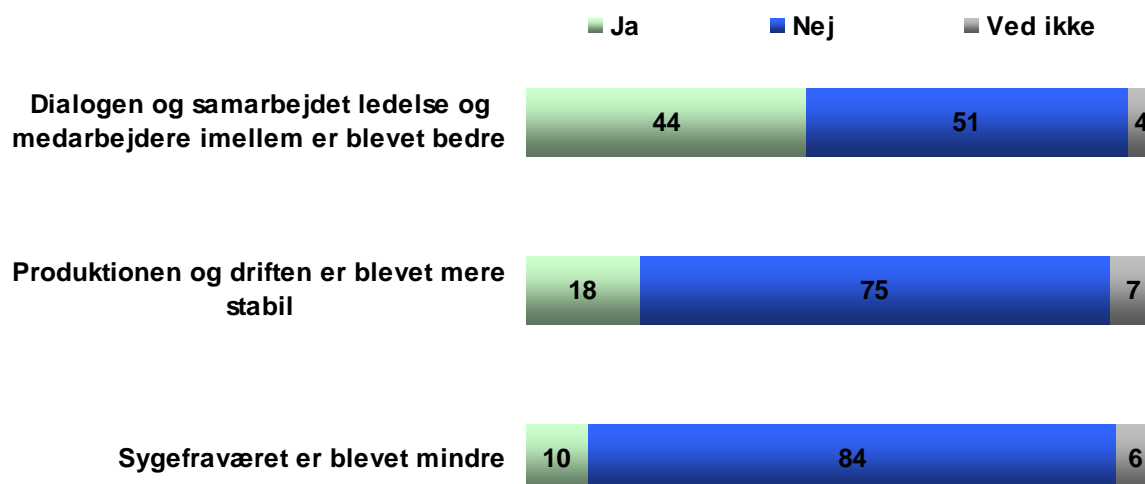
Virksomhederne er mere tilbøjelige til at mene, at udarbejdelsen af den skriftlige APV har haft en positiv betydning for arbejdsmiljøet, jo større de er. Omvendt er de mindre virksomheder mere tilbøjelige til at mene, at APV'en ingen betydning har haft.

På baggrund af branche, er der forskel på, hvilken betydning, virksomhederne mener, den skriftlige APV har haft. Navnlig organisationer og foreninger mener, at APV'en har haft de specifikke positive fordele. Knap hver tredje virksomhed indenfor landbruget samt virksomheder, der arbejder med fast ejendom, mener, APV'en har haft en negativ betydning. Knap hver fjerde IT og service virksomhed mener, at APV'en ingen betydning har haft.

Medarbejderrepræsentanter vurderer generelt i større udstrækning end ledelsesrepræsentanter, at APV'en har haft en række specifikke fordele.

En væsentlig gevinst ved at udarbejde en skriftlig APV er også, at dialogen og samarbejdet mellem ledelse og medarbejdere styrkes:

Figur 11: Har udarbejdelsen af en skriftlig APV haft følgende fordele?



En forholdsvis stor gruppe på 44 procent giver udtryk for, at dialogen mellem medarbejdere og ledelse er blevet bedre på baggrund af udarbejdelsen af APV'en. Tilsvarende er der færre virksomheder – henholdsvis 18 procent og 10 procent – som mener, at produktionen og driften er blevet mere stabil, og at sygefraværet er blevet mindre på grund af den skriftlige APV. Dette niveau er stabilt sammenlignet med andelen fra 2003.

Desto større virksomhederne er, desto flere vurderer, at den skriftlige APV har haft fordelen af at forbedre dialogen og samarbejdet mellem ledelse og medarbejdere, samt mindsket sygefraværet. Yderligere mener små virksomheder (1-9 ansatte) i mindre udstrækning end større virksomheder, at APV'en har haft fordelen af at gøre produktionen og driften mere stabil.

Offentlige virksomheder mener i særlig grad, at udarbejdelsen af den skriftlige APV har haft ovenstående fordele.

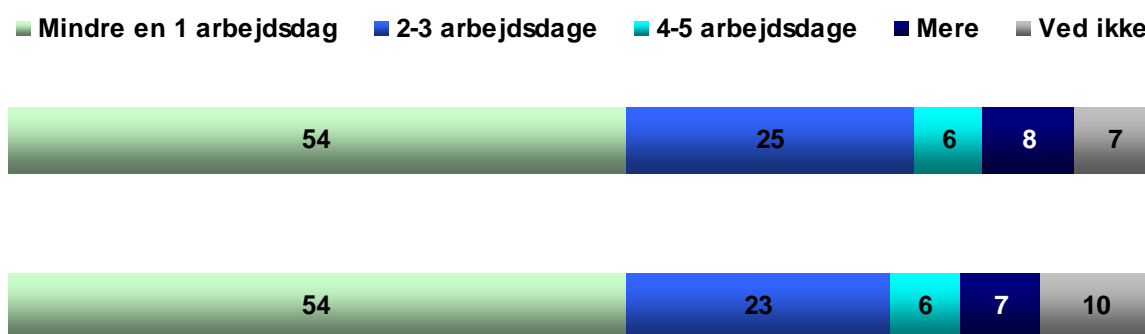
Endelig mener medarbejderrepræsentanter i højere grad end ledelsesrepræsentanter, at den skriftlige APV har haft ovenstående fordele.

3.3 Ressourceforbrug ved udarbejdelse af APV

Der er ikke faste retningslinier for, hvad en skriftlig arbejdspladsvurdering skal indeholde. Det væsentligste ved udarbejdelsen af en APV er, at væsentlige arbejdsmiljøproblemer noteres ned, og at der udarbejdes en handlingsplan for løsningen af disse problemer.

Dette betyder, at der kan være meget store forskelle på, hvor meget tid den enkelte virksomhed bruger på at udarbejde en APV:

Figur 12: Hvis kravet om skriftlig APV bortfalder, hvad vil du da anslå at virksomheden sparer i tid? (den arbejdstid som ledelsen og medarbejderne tilsammen anvender på at skrive APV'en ned)



Med udgangspunkt i den tid der kunne spares, hvis kravet om skriftlig APV bortfalder, fremgår det af ovenstående figur, at godt halvdelen af de virksomheder, der udarbejder en APV, bruger mindre end 1 arbejdsdag på dette arbejde. Tilsvarende er der en andel på 14 procent af virksomhederne, der bruger 4 arbejdsdage eller mere på at udarbejde den skriftlige APV.

Tidsforbruget på APV'en har ikke ændret sig nævneværdigt siden 2003.

Der er en markant tendens til, at det er de større virksomheder, der bruger meget tid på at udarbejde arbejdspladsvurderingen. Således bruger 61 procent af de små virksomheder (1-9 ansatte) mindre end 1 dag på APV'en, mens dette gælder for 24 procent af de store virksomheder (50+ ansatte). Omvendt bruger 10 procent af de små virksomheder 4 eller flere arbejdsdage på at udarbejde APV'en, mens 40 procent af de store virksomheder bruger 4 eller flere dage.

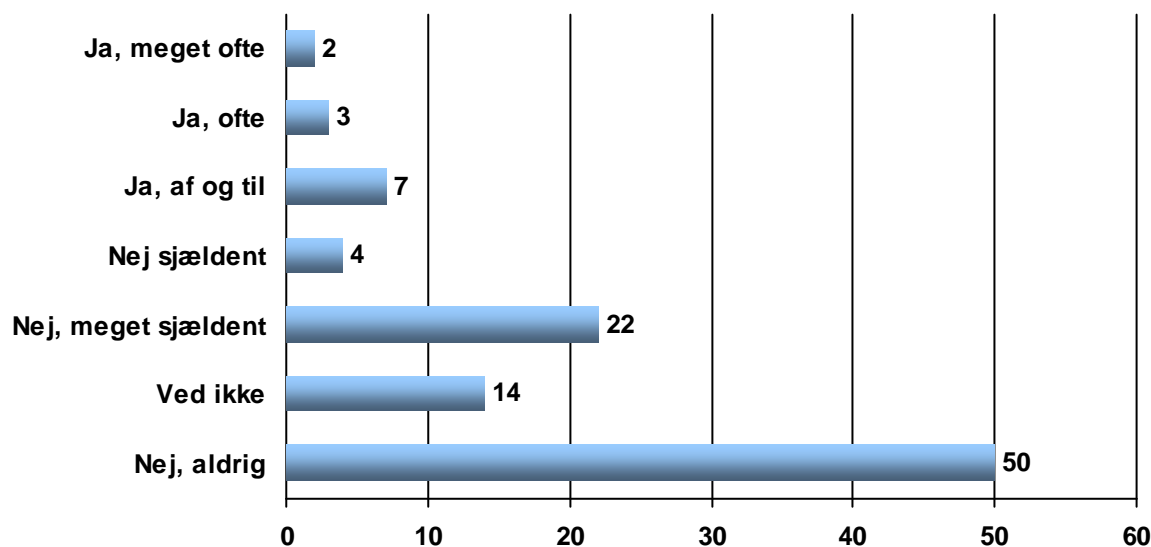
Det fremgår også, at det især er fremstillingsvirksomheder, bygge og anlægsvirksomheder, samt offentlige virksomheder, der bruger mange personaleresourcer på at udarbejde en APV. Knap hver femte af disse virksomheder bruger ifølge undersøgelsen 4 dage eller mere på at udarbejde en APV.

3.4 Indarbejdning af særlige rutiner i APV

Udenlandsk arbejdskraft samt unge medarbejdere kan give anledning til, at indarbejde særlige rutiner for instruktion og oplæring af disse i APV'en. Nærværende afsnit sætter fokus på dette. Der er kun sat fokus på emnet i 2008 undersøgelsen.

Nedenfor fremgår det, hvor mange virksomheder der gør brug af udenlandsk arbejdskraft:

Figur 13: Er der jævnligt ansat udenlandsk arbejdskraft på virksomheden?



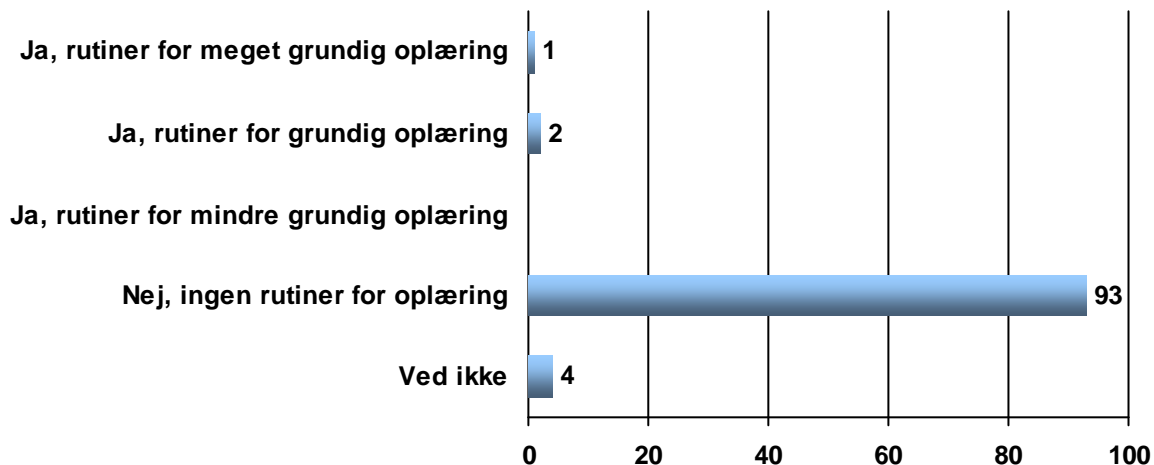
Halvdelen af de adspurgte virksomheder har aldrig gjort brug af udenlandsk arbejdskraft, mens hver fjerde kun sjældent eller meget sjældent har gjort brug af disse. Således har knap hver tiende virksomhed meget ofte, ofte eller af og til benyttet udenlandsk arbejdskraft.

Typisk er det de mindre virksomheder, der aldrig har ansat udenlandsk arbejdskraft. Således har flere end halvdelen af virksomhederne med 1-9 ansatte (53 %) aldrig ansat udenlandsk arbejdskraft, mens samme andel for de virksomheder med 50 ansatte eller flere ligger på 23 procent.

Hvad angår branche, er det typisk fremstillingsvirksomheder, service og transport virksomheder, IT og service virksomheder, samt offentlige virksomheder, der meget ofte, ofte eller af og til har benyttet udenlandsk arbejdskraft.

Ses der nærmere på, hvor mange virksomheder der har indarbejdet særlige rutiner for instruktion og oplæring af udenlandsk arbejdskraft, fremgår følgende billede:

Figur 14: Er der i APV'en indarbejdet særlige rutiner for instruktion og oplæring af udenlandsk arbejdskraft?



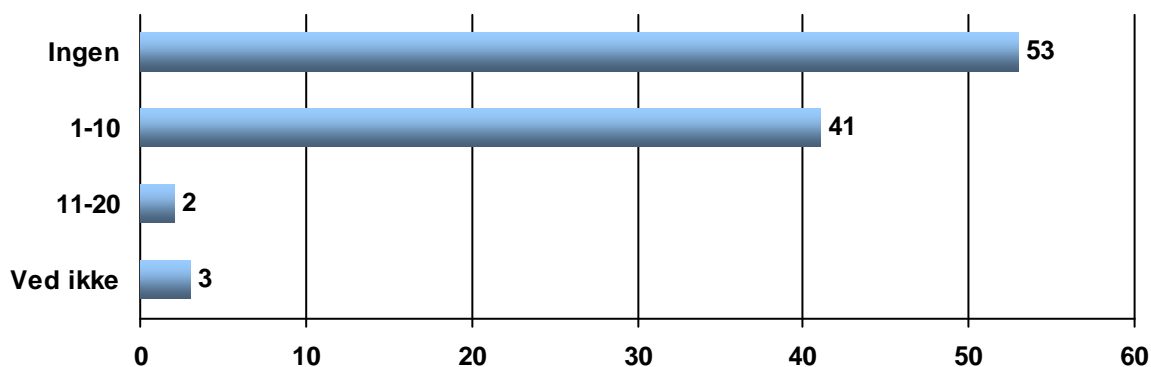
Langt størstedelen (93 %) af de virksomheder, der har udarbejdet en APV, har ingen rutiner for oplæring af udenlandsk arbejdskraft indarbejdet i APV'en.

Hvorvidt virksomhederne har indarbejdet rutiner for oplæring af udenlandsk arbejdskraft i APV'en, afhænger af virksomhedens størrelse. Således har hver tiende virksomhed med 50+ ansatte, indarbejdet rutiner for oplæring af udenlandsk arbejdskraft i APV'en.

En yderligere årsag, til så stor en andel ikke har indarbejdet disse rutiner, er, at mange virksomheder ikke ansætter udenlandsk arbejdskraft. Nærmere analyse viser en tendens til, at de virksomheder, der ansætter udenlandsk arbejdskraft, også i højere grad end de øvrige virksomheder indarbejder særlige rutiner i APV'en. Således har omtrent hver femte virksomhed, der meget ofte, ofte eller af og til har ansat udenlandsk arbejdskraft, også indarbejdet særlige rutiner for instruktion og oplæring af udenlandsk arbejdskraft i APV'en.

Nedenfor fremgår det, hvor mange af de adspurgte virksomheder, der har medarbejdere mellem 18 og 24 år:

Figur 15: Hvor mange medarbejdere mellem 18-24 år i er der ca. ansat i virksomheden?



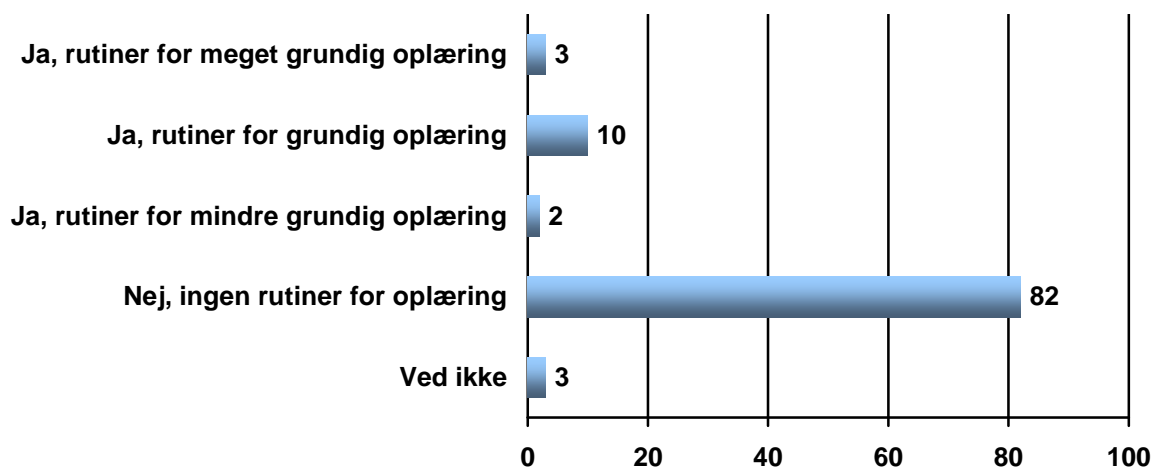
Omtrent halvdelen af de pågældende virksomheder, har ingen medarbejdere mellem 18 og 24 år ansat. 4 ud af 10 virksomheder har mellem 1 og 10 medarbejdere mellem 18 og 24 år ansat, mens blot 2 procent har mellem 11 og 20 ansat.

Typisk er det de mindre virksomheder, der ikke har ansat nogen unge medarbejdere mellem 18 og 24 år. Således har 6 ud af 10 virksomheder med 1-9 ansatte ingen unge medarbejdere, mens dette er tilfældet for hver tiende virksomhed med 50+ ansatte.

Hvorvidt, virksomhederne har unge medarbejdere ansat, varierer på tværs af brancherne. 7 ud af 10 bygge og anlægsvirksomheder samt 6 ud af 10 service og transportvirksomheder har unge medarbejdere ansat.

Ses der nærmere på, hvor mange virksomheder der har indarbejdet særlige rutiner for instruktion og oplæring af unge medarbejdere, fremgår følgende billede:

Figur 16: Er der i APV'en indarbejdet særlige rutiner for instruktion og oplæring af unge?



Langt størstedelen (82 %) af de virksomheder, der har udarbejdet en APV, har ingen rutiner for oplæring af unge medarbejdere indarbejdet i APV'en.

Hvorvidt virksomhederne har indarbejdet rutiner for oplæring af unge medarbejdere i APV'en, afhænger af virksomhedens størrelse. Således har hver femte virksomhed med 20+ ansatte, indarbejdet rutiner for instruktion og oplæring af unge i APV'en.

Hver tredje virksomhed indenfor landbrug har rutiner for instruktion og oplæring af unge medarbejdere. Dette adskiller denne branche markant fra de øvrige.

Ligesom det blev set for oplæring af udenlandsk arbejdskraft, er en yderligere årsag, til så stor en andel ikke har indarbejdet særlige rutiner for oplæring af unge medarbejdere, at mange virksomheder ikke har medarbejdere i denne aldersgruppe ansat. Nærmere analyse viser en tendens til, at de virksomheder, der har unge medarbejdere mellem 18 og 24 år ansat, også i højere grad end de øvrige virksomheder indarbejder særlige rutiner i APV'en. Således har omtrent hver tredje virksomhed, der har 11 eller flere unge medarbejdere ansat, også indarbejdet særlige rutiner for instruktion og oplæring af disse i APV'en.

4. METODE

4.1 Om undersøgelsen

Undersøgelsen er gennemført som en CATI-undersøgelse - en interviewundersøgelse baseret på telefoninterview. CATI står for Computer Assisted Telephone Interviewing. Dette betyder, at interviewerne guides igennem spørgeskemaet og registrerer svarene ved hjælp af en computer-terminal.

4.2 Population og vejning

Undersøgelsen omhandler alle virksomheder med ansatte i Danmark. For at sikre at undersøgelsen også kan belyse større virksomheders holdning til brugen af APV, er undersøgelsen stratificeret på en sådan måde, at større virksomheder er overrepræsenteret i undersøgelsen, mens mindre virksomheder er underrepræsenterede. Efterfølgende er data poststratificeret (vejret), således at undersøgelsen er repræsentativ for virksomheder som helhed i Danmark. Følgende antal interview er foretaget indenfor de forskellige strata, og der er anvendt følgende vægte.

Da der i de indsamlede data var en mindre overvægt af ledelsesrepræsentanter er fordelingen af medarbejder og ledelsesrepræsentanter vejret ligeligt i afrapporteringen.

Vejningen er foretaget ved en såkaldt iterativ vejprocedure.

4.3 Kildemateriale

Gallup har udtrukket sample fra Købmandsstandens Oplysningsbureau (KOB), som har en opdateret database over danske virksomheder.

4.4 Kontaktforsøg

Der bliver gennemført op til syv genopringninger, hvis der ikke opnås kontakt ved første opringning. Telefonnummer på virksomheder, som der ikke opnås kontakt med, forbliver i databasen og vil blive interviewet på et senere tidspunkt. På denne måde bliver også de virksomheder repræsenteret, som er vanskelige at komme i kontakt med.

4.5 Interviewarbejdet

Interviewarbejdet udføres af et stort antal CATI-interviewere. Interviewerne vejledes og overvåges dagligt af et team af supervisorer, som står i direkte forbindelse med Gallups CATI-interviewerafdeling og de ansvarlige konsulenter. Interviewene er gennemført i perioden 21/1. januar– 20. februar 2008.

4.6 Validitet og repræsentativitet

Spørgeskemaet er udarbejdet af LO. Efterfølgende er spørgeskemaet valideret gennem en række tests. Der er kun kommet ganske få forståelsesmæssige spørgsmål til undersøgelsen i forbindelse med gennemførelsen af undersøgelsen, hvilket tyder på en høj validitet.

Der har generelt været interesse for at medvirke i undersøgelsen. Der er ikke konstateret problemer i forhold til repræsentativiteten i undersøgelsen. Besvarelsesprocenten i undersøgelsen blev i alt 49 %, hvilket er forholdsmæssigt højt i virksomhedsundersøgelser. Frafaldet fordelte sig på følgende måde:

Nummeret	svarede	ikke	21 %
----------	---------	------	------

efter mere end 8 opkald	
Anden frafaldsgrund	16 %
Nægttere	14 %
I alt	51 %

Som det fremgår, var der forholdsvis få nægttere i undersøgelsen. "Anden frafaldsgrund" dækker over sprogproblemer, virksomheder som ikke har tid til at deltage inden deadline el.lign.

4.7 Stikprøveusikkerhed

De procenttal, der gengives i resultatafsnittet, er behæftet med en vis usikkerhed hidrørende fra, at man i stedet for at spørge alle personer i universet kun har spurgt et mindre udvalg af dem. Usikkerhedens størrelse afhænger af selve procenttallet og stikprøvens størrelse. Hvis universet er relativt lille afhænger usikkerheden også af universets størrelse.

Sikkerhedsgrenser for store universer

Usikkerheden kan angives som 95 % sikkerhedsgrense. Det procenttal, som man havde fået, hvis man havde spurgt hele universet, kaldes for det sande procenttal. Afstanden mellem det sande procenttal og det observerede procenttal er med 95 % sikkerhed mindre end sikkerhedsgrensen. Med andre ord: Det sande procenttal ligger med 95 % sikkerhed i intervallet mellem det observerede procenttal minus sikkerhedsgrensen og det observerede procenttal plus sikkerhedsgrensen. For store universer (f. eks. hele Danmarks befolkning på 15 år eller derover) er sikkerhedsgrenserne for forskellige procenter og forskellige stikprøvestørrelser vist i følgende tabel. Tabellen er beregnet ud fra følgende formel:

$$1,96 \sqrt{\frac{\text{procent}(100 - \text{procent})}{\text{stikprøvestørrelse}}}$$

Stikprøve- størrelse	5% eller 95%	10% eller 90%	15% eller 85%	20% eller 80%	25% eller 75%	30% eller 70%	35% eller 65%	40% eller 60%	45% eller 55%	50%
50	6,0	8,3	9,9	11,1	12,0	12,7	13,2	13,6	13,8	13,9
75	4,9	6,8	8,1	9,1	9,8	10,4	10,8	11,1	11,3	11,3
100	4,3	5,9	7,0	7,8	8,5	8,9	9,3	9,6	9,8	9,8
150	3,5	4,8	5,7	6,4	6,9	7,3	7,6	7,8	8,0	8,0
200	3,0	4,2	4,9	5,5	6,0	6,4	6,6	6,8	6,9	6,9
250	2,7	3,7	4,4	5,0	5,4	5,7	5,9	6,1	6,2	6,2
300	2,5	3,4	4,0	4,5	4,9	5,2	5,4	5,5	5,6	5,7
400	2,1	2,9	3,5	3,9	4,2	4,5	4,7	4,8	4,9	4,9
500	1,9	2,6	3,1	3,5	3,8	4,0	4,2	4,3	4,4	4,4
600	1,7	2,4	2,9	3,2	3,5	3,7	3,8	3,9	4,0	4,0
700	1,6	2,2	2,7	3,0	3,2	3,4	3,5	3,6	3,7	3,7
800	1,5	2,1	2,5	2,8	3,0	3,2	3,3	3,4	3,5	3,5
900	1,4	2,0	2,3	2,6	2,8	3,0	3,1	3,2	3,3	3,3
1.000	1,4	1,9	2,2	2,5	2,8	3,0	3,0	3,0	3,1	3,1
1.200	1,2	1,7	2,0	2,3	2,5	2,6	2,7	2,8	2,8	2,8

Eksempel:

Fra et meget stort antal personer er 200 svarpersoner udvalgt simpelt tilfældigt. Disse 200 personer interviewes, f.eks. med hensyn til, om de er forbrugere af en bestemt vare. 80 af dem svarer bekræftende, dvs. 40 %. Det fremgår af tabellen, at sikkerhedsgrænsen ligger ved 6,8 %. Det betyder, at det er næsten sikkert (95 % sandsynlighed), at området mellem de to grænser 33,2 % (40 % - 6,8 %) og 46,8 % (40 % + 6,8 %) vil indeholde procenten af bekræftende, såfremt man havde spurgt hele Danmarks befolkning på 15 år og derover.

4.8 Behandling af spørgsmål i rapporten

Spørgsmålene fra spørgeskemaet er behandlet følgende steder i rapporten:

- Afsnit 3.1 Virksomhedernes arbejde med APV (spm. 2, 3, 12, 11, 4, 14)
- Afsnit 3.2 Værdien af APV (spm. 5-10)
- Afsnit 3.3 Ressourceforbrug ved udarbejdelse af APV (spm. 13)
- Afsnit 3.4 Indarbejdning af særlige rutiner i APV (spm. 15-18)

BILAG 1 SPØRGESKEMA

Undersøgelse om virksomheders brug af og syn på APV

Formål: At belyse virksomheders syn på skriftlige arbejdspladsvurderinger.

Målgruppe: Virksomheder med 1-9, 10-19 og 20-49, 50+ ansatte.

Respondenter: Arbejdsmiljøansvarlige på ledelses- og medarbejderside.

Spørgsmål:

1. **Notér om det er den arbejdsmiljøansvarlige på ledelses- eller medarbejdersider**

Ledelsesrepræsentant

Medarbejderrepræsentant

Ingen af disse

2. **Er der udarbejdet en skriftlig Arbejdspladsvurdering eller APV på virksomheden?**

Ja

Nej

Hvis Ja

3 **Hvilke arbejdsmiljøproblemer har I valgt at gøre noget særligt ved i jeres skriftlige APV? Sæt maksimalt to krydser**

Ulykker

Kemi

Kulde og træk

Tunge løft

EGA – ensidigt gentaget arbejde

Støj

Vibrationer

Unge

Indeklima

Psykisk arbejdsmiljø (herunder samarbejdsproblemer, stress etc.)

Andet

Ved ikke / vil ikke svare

4 **Har I gjort brug af checklister eller vejledninger i udarbejdelsen af den skriftlige APV?**

Ja

Nej

Ved ikke / vil ikke svare

5 **I hvor høj grad har udarbejdelsen af den skriftlige APV givet virksomheden ny og brugbar viden om arbejdsmiljøet?**

I høj grad

I nogen grad

I mindre grad

Slet ikke

Ved ikke

6 **I hvor høj grad har udarbejdelsen af den skriftlige APV gjort det lettere at identificere arbejdsmiljøproblemer?**

I høj grad

I nogen grad

I mindre grad

Slet ikke

Ved ikke

7 **I hvor høj grad har udarbejdelsen af den skriftlige APV gjort det lettere at håndtere arbejdsmiljøproblemer?**

I høj grad

I nogen grad

I mindre grad

Slet ikke

Ved ikke

8 **I hvor høj grad har udarbejdelsen af den skriftlige APV medvirket til at forbedre arbejdsmiljøet?**

I høj grad

I nogen grad

I mindre grad

Slet ikke

Ved ikke

9 **Hvilken betydning for arbejdsmiljøet, mener du, at udarbejdelsen af den skriftlige APV har haft? Sæt gerne flere krydser**

Der er blevet løst flere arbejdsmiljøproblemer

Der foregår et mere fremadrettet arbejdsmiljøarbejde

Vi får løst mange små arbejdsmiljøproblemer

Vi får taget fat på de alvorlige arbejdsmiljøproblemer

Andet

10a **Har udarbejdelsen af en skriftlige APV haft følgende fordele? Dialogen og samarbejdet ledelse og medarbejdere imellem er blevet bedre...**

Ja

Nej

Ved ikke / vil ikke svare

10b **Har udarbejdelsen af en skriftlige APV haft følgende fordele? Produktionen og driften er blevet mere stabil...**

Ja

Nej

Ved ikke / vil ikke svare

10c **Har udarbejdelsen af en skriftlige APV haft følgende fordele? Sygefraværet er blevet mindre...**

Ja

Nej

Ved ikke / vil ikke svare

11a **Har I oplevet problemer i forbindelse med udarbejdelsen af den skriftlige APV?**

Nej, slet ikke
Ja, men få problemer
Ja, nogle problemer
Ja, mange problemer
Ved ikke / vil ikke svare

Hvis Nogle, en del eller mange

11b **Hvilke problemer har i oplevet i forbindelse med udarbejdelsen af den skriftlige APV? Sæt gerne flere krydser**

Det er svært at afsætte tiden i en travl hverdag
Det tager meget lang tid at lave en skriftlig APV
Det er svært at komme i gang. Hvor skal man starte?
Det er svært at overskue alle mulige relevante arbejdsmiljøproblemer
Vi har ikke selv den tilstrækkelige viden i virksomheden
Vi kan ikke lave en skriftlig APV uden hjælp ude fra
Det er svært at finde ud af, hvor man kan få hjælp og vejledning
Det er besværligt, at den skal være skriftlig
Andet
Ved ikke / vil ikke svare

12a **Mener du, at nogen arbejdsmiljøtemaer er vanskeligere end andre at indarbejde i den skriftlige APV?**

Ja
Nej
Ved ikke

Hvis ja

12b Hvilke arbejdsmiljøtemaer er vanskeligere at indarbejde i den skriftlige APV? Sæt gerne flere krydser

Ulykker

Kemi

Kulde og træk

Tunge løft

EGA – ensidigt gentaget arbejde

Støj

Vibrationer

Unge

Indeklima

Psykisk arbejdsmiljø (herunder samarbejdsproblemer, stress etc.)

Andet

Ved ikke / vil ikke svare

13 Hvis kravet om skriftlig APV bortfalder, hvad vil du da anslå at virksomheden sparer i tid?

Mindre end 1 arbejdsdag

2-3 arbejdsdage

4-5 arbejdsdage

Mere

Ved ikke

14 Kender du og har du anvendt APV-vejledningerne udarbejdet af Branchearbejdsmiljørådene - BAR?

Ja, vi har anvendt dem i forbindelse med udarbejdelse af APV

Ja, jeg har hørt om dem, men aldrig brugt dem

Nej, jeg har aldrig hørt om dem

Ved ikke / vil ikke svare

- 15 **Er der jævnligt blevet ansat udenlandsk arbejdskraft på virksomheden?**
- Ja, meget ofte
 - Ja, ofte
 - Ja, af og til
 - Nej sjældent
 - Nej, meget sjældent
 - Ved ikke
 - Nej, aldrig
- 16 **Er der i APV'en indarbejdet særlige rutiner for instruktion og oplæring af udenlandsk arbejdskraft?**
- Ja, rutiner for meget grundig oplæring
 - Ja, rutiner for grundig oplæring
 - Ja, rutiner for mindre grundig oplæring
 - Nej, ingen rutiner for oplæring
 - Ved ikke
- 17 **Hvor mange medarbejdere mellem 18-24 år er der ca. ansat i virksomheden?**
- Ingen
 - 1-10
 - 11-20
 - 21-30
 - 31-40
 - 41-50
 - Flere end 51
 - Ved ikke

18 **Er der i APV'en indarbejdet særlige rutiner for instruktion og oplæring af unge?**

Ja, rutiner for meget grundig oplæring

Ja, rutiner for grundig oplæring

Ja, rutiner for mindre grundig oplæring

Nej, ingen rutiner for oplæring

Ved ikke